

До членовете на научно жури
Определено със Заповед № Р-109-276/ 25.05.2023 г.
на Ректора на МУ-Варна

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ
ПРОФ. Д-Р ИВА СТЕФАНОВА ХРИСТОВА, Д.М.Н.
НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ПО ЗАРАЗНИ И ПАРАЗИТНИ БОЛЕСТИ

По конкурс
за заемане на академичната длъжност **ДОЦЕНТ**
в област на 4.3. Природни науки, математика и информатика
специалност „Вирусология”

за нуждите на Катедра „Микробиология и вирусология“
Факултет „Медицина“, МУ-Варна

обявен в ДВ бр. 28/ от 28.03.2023 г.

с единствен кандидат

Д-Р ДЕНИЦА ТОДОРОВА ЦАНЕВА - ДАМЯНОВА, Д.М.

Декларирам, че нямам конфликт на интереси и общи публикации с д-р Цанева.

КАРИЕРНО РАЗВИТИЕ

Кариерното развитие на д-р Цанева е успешно и възходящо. Завършва природо-математическа гимназия с профил биология и паралелно се явява на сертификационни изпити за завършване на езикова гимназия с изучаване на английски език. Придобитите знания и умения ще са й изключително полезни след като завършва медицина през

2007 г. в МУ-Варна и се ориентира към вирусологията. В периода 2008-2011 г. специализира вирусология като клиничен ординатор. От 2012 г. работи в частна лаборатория като лекар - вирусолог, а от 2016 г. е асистент и редовен докторант в катедра „Микробиология и вирусология“ на МУ-Варна. През 2019 г. успешно защитава дисертационен труд и придобива ОНС „Доктор“ с проучванията си за разпространението на вирусни хепатити В и D в общата популация и при пациенти с хронични чернодробни заболявания в Североизточна България. От 2019 г. и понастоящем е главен асистент в катедра „Микробиология и вирусология“ на МУ-Варна.

НАУЧНО-ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

В конкурса д-р Цанева представя общо 43 научни труда, разпределени както следва:

- автореферат на дисертационен труд за присъждане на ОНС „Доктор“ – 1 бр.
- монография – 1 бр.
- глава от книга, издадена в чужбина – 1 бр.
- глави в учебни пособия – 3 бр.
- 23 научни статии, от които: публикации в списания с SJR – 15 бр. и публикации в списания без SJR – 8 бр.
- научни трудове, изнесени на национални и международни научни форуми – 14 бр.

Представен е и впечатляващ списък с посетени уебинари, които приемам като свидетелство за засилен научен интерес от страна на д-р Цанева и придобиване на нови знания в областта на вирусологията.

Разработеният от д-р Цанева дисертационен труд, под ръководството на доц. Лилия Иванова, за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ е върху разпространението, диагностиката и ваксинопрофилактиката на хепатит В и D в Североизточна България. Благодарение на задълбочените научни проучвания на д-р Цанева, дисертацията представлява сериозен принос с отношение към общественото здраве.

Д-р Цанева е самостоятелен автор на монографията „Хепатитен D вирус (HDV) – сателит в орбитата на вируса на хроничен хепатит В“, плод на 5-годишен неуморен и много продуктивен труд. Представя литературни данни и собствен опит в проучванията върху етиологията, диагностиката, разпространението и специфичната профилактика на инфекцията с хепатит D вирус. Известна е огромната социална значимост на това

заболяване поради сериозните и необратими чернодробни увреждания, които то причинява. Високо оценявам проведеното генотипиране за изясняване на циркулиращия в страната генотип 1 на HDV вируса. Монографията е много полезна за широк кръг медицински специалисти.

Трябва да се отбележи, че д-р Цанева е първи автор на публикации в две престижни списания – *Biotechnology & Biotechnological Equipment* и *Folia Medica* – съответно с проучвания върху серо-епидемиологията на SARS-CoV-2 и върху имунния отговор срещу хепатит В вируса при ваксинирани лица в Североизточна България. С нейно участие са реализирани публикации във водещи списания като *Acta Microbiologica Bulgarica* и *Journal of IMAV*.

Трудовете на д-р Цанева са оценени високо от научната общност, доказателство за което са цитиранията им в авторитетни научни издания (общо 26 пъти според приложената академична справка), сред които *World Journal of Gastroenterology*, *PLoS One*, *Viruses*, *Journal of Medical Virology*, *Pathogens*, *Annals of Cancer Research and Therapy*, *Journal of Hematology and Clinical Research* и други.

Д-р Цанева е работи активно като участник в 4 научно-изследователски проекта, 3 от които оценени и финансирани от Фонд „Наука“ на МУ-Варна:

- Сероепидемиологични и молекулярно-генетични проучвания на цитомегаловирусната инфекция при рискови групи. Конгенитална цитомегаловирусна инфекция
- Сероепидемиологични и лабораторно-диагностични проучвания върху разпространението и клиничната значимост на EBV инфекцията
- Проучване и анализ на циркулиращите в североизточна България HDV генотипове;

а един проект е финансиран по Национална програма „Млади учени и постдокторанти“ на МОН:

- HDV генотипен профил в България – лабораторни и клинични прояви.

В обобщение, гл. ас. д-р Цанева е любознателен, теоретично и практически подготвен учен, който активно се включва в проучвания и научни проекти, умее да анализира и дискутира получените резултати и да им даде завършен вид с реализация на публикации, оценени от научната общност по света.

ОСНОВНИ НАУЧНИ НАПРАВЛЕНИЯ

Основните насоки в научно-изследователската дейност на д-р Цанева засягат:

- хепатитни вируси – HBV, HDV, HCV
- херпесни вируси – EBV, CMV
- вирусни инфекции при трансплантирани и имунокомпрометирани лица
- SARS-CoV-2 (COVID-19).

ОСНОВНИ НАУЧНИ ПРИНОСИ

Сериозен научен принос са проведените насочени систематични проучвания върху хепатит D инфекцията, голяма част от които са пионерни за нашата страна. За първи път в България е споделен опит от секвениране и генотипиране на циркулиращите в страната генотипове на хепатит D вируса. Направено е подробно описание на съществуващата нормативна уредба по отношение на превенцията и контрола на хроничните вирусни D хепатити. Проведено е анкетно проучване сред пациенти с хроничен хепатит D, като е отчетена тяхната информираност по отношение на заболяването.

В проведено голямо сероепидемиологично проучване за честота на HBsAg и anti-HCV позитивност при пациентите с Неходжкинови лимфоми е установена по-висока от средната за североизточна България и страната честота, като маркерите на HBV са по-разпространени при тази група пациенти, в сравнение с HCV. Установено е, че реактивирането на вирусите на HBV и HCV при имунокомпрометирани лица се дефинира с рязко покачване на HBV и HCV репликацията. Клиничната изява на реактивирането е променлива, варираща от безсимптомно протичане до тежък хепатит, чернодробна недостатъчност и смърт. Приблизително 20% до 30% от хронично инфектираните с HCV индивиди развиват цироза за период от 20-30 години.

Проведено е сероепидемиологично проучване за определяне продължителността на поствакциналния имунитет след ваксинация срещу хепатит В при хора във възрастов диапазон 6 м. – 20 г., обхванати от задължителната ваксинационна програма срещу хепатит В.

Принос са резултатите от сероепидемиологично и лабораторно-диагностично проучване върху разпространението и клиничната значимост на Epstein –Barr вирусната

(EBV) инфекция сред населението в Североизточна България за 5-годишен период (2010-2015 г.).

Съществени са резултатите от направената лабораторна оценка на използваните серологични тестове, базирани на ядрения антиген на EBV като изключително полезен маркер за разграничаване на първични и минали инфекции при анти-VCA IgM(+)/анти-VCA IgG (+) пациенти. Изследвана е значимостта на тест за авидност на anti-VCA IgG при пациенти с инфекциозна моноклеоза и предполагаема реактивация на EBV

С приносен характер е и проведената оценка на EBV серостатуса на жени в репродуктивна възраст във Варна (2010-2016 г.) за определяне на риск от вътрематочна и ранна постнатална EBV инфекция.

Проучен е рискът от развитие на лимфопролиферативни заболявания при имunosупресирани пациенти чрез изследване на anti-EA (D) IgG, като евентуален маркер за вирусна реактивация.

Принос е пионерното за страната прилагане на Real time PCR метода в диагностиката на EBV при пациенти с първична инфекция и с реактивация на инфекцията при пациенти с болест на Ходжкин, Неходжкинови лимфоми и други имunosупресирани пациенти, както и сравнителната оценка на Real time PCR метода и серологичните методи.

Много полезни са формулираните критерии за подобряване диагностиката на EBV и установяване на вирусната реактивация при потенциално рискови пациенти.

Принос за страната са резултатите от проведеното голямо сероепидемиологично проучване за уточняване на серопревалентността на CMV в общата популация в Североизточна България и честотата на първичното заразяване в зависимост от възрастта.

По отношение на инфекцията с HIV, с приносен характер са резултатите от проведеното проучване на най-честите симптоми, водещи до необходимост от диагностично уточняване на HIV серопозитивност, както и анализа на най-честите ко-инфекции при пациенти, живеещи с HIV.

От съществено значение за изясняване на разпространението на SARS-CoV-2 вируса и формирането на колективен имунитет са скрининговите проучвания върху сероконверсията в общата популация. В това е приносът на проведеното мащабно болнично-базирано серо-епидемиологично проучване за разпространението на

антитела срещу SARS-CoV-2, сред 586 амбулаторни пациенти през първите две години на пандемията.

ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Приложена е академична справка за над 8 години преподавателски стаж на д-р Цанева – от 2015 г. до 2019 г. като асистент, а от 2019 г. и понастоящем като главен асистент. При 220 ч. годишен норматив по решение на АС на МУ-Варна, д-р Цанева реализира от 240 ч. до 340 ч. годишно, основната част от които са упражнения с англоезични студенти. В последните години тя води и част от лекционния курс по вирусология на студентите по медицина, както на български, така и на английски език.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Д-р Деница Цанева е млад, успешен и много перспективен учен. Научните приноси на нейните трудове и високите наукометрични показатели ѝ отреждат достойно място сред водещите изследователи на вирусните инфекции в България.

Обобщавайки резултатите от научно-изследователската ѝ дейност, научните приноси от многостранните ѝ научни разработки, високо оценени от научната общност и като взимам предвид нейните преподавателски умения, убедено мога да заявя, че те напълно удовлетворяват количествените и качествени критерии на ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „Доцент“, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МУ-Варна.

Въз основа на всичко това препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят кандидатурата и да предложат на Факултетния/Академичния съвет на МУ-Варна **главен асистент д-р Деница Тодорова Цанева - Дамянова, д.м.** да бъде избрана на академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ по специалност „ВИРУСОЛОГИЯ“, за нуждите на Катедра микробиология и вирусология. Факултет „Медицина“, МУ-Варна.

Гр. София

Подпис:

/ Проф. д-р Ива Христова, д.м.н./